

Evocare Laurențiu Ulici

Horia Gârbea

„După douăzeci de ani”

Ca într-un titlu de Alexandre Dumas, care voia să sublinieze lungimea foarte mare a duratei, au trecut, incredibil, aproape două decenii ani de absență de lângă noi a lui Laurențiu Ulici! Acum vreo 32 de ani, într-o seară geroasă, Laurentiu Ulici mi-a expus o teorie a lui, adaptată după observații ale unor savanți, nu știu dacă britanici, după care ritmul vieții se accelerează nemăsurat odată cu fuga spre roșu a galaxiei și că, deși nu ne dăm seama totdeauna, trăim mult mai repede: secundele noastre de azi sînt mai scurte decît cele ale strămoșilor.

Pentru Laurențiu Ulici e sigur că timpul a trecut nedrept de repede. Pentru noi, cei rămași fără el, viața nu doar că trece mai repede, dar e mai lipsită de farmec. La Ulici farmecul personal era izbitor. Deși era unul dintre oamenii cei mai inteligenți pe care i-am cunoscut, avea un dar senzational de a-i face pe ceilalți să se simtă bine, nici un moment nu dorea să epateze sau să-și complexeze interlocutorii cu mintea lui stralucită.

Laurențiu Ulici nu se plasa niciodată serios într-o competiție cu alții pentru că rezultatul era cunoscut dinainte. El nu putea să piardă. Ar fi avut oricînd fair-play-ul să se recunoască învins, dar nu avea cum să cunoască înfrîngerea și excludea cu desăvîrșire ideea ei. Era un jucător prea bun ca să poată fi întrecut. La orice joc, bridge sau politică, literatură sau șah, poezie compusă la minut sau poker, el își întrecea toți partenerii.

Cînd epuiza toate jocurile la care putea să-și arate spiritul de mare strateg și viteza de a calcula, pentru a da celor din jur o șansă, inventa pe moment alte jocuri și, inevitabil, le cîstiga. Era de o ingeniozitate uluitoare care se manifesta continuu. Iar expresia ei cea mai puternică se întîlnea în jocuri. El a creat împărțirea scriitorilor români pe „generații” și „promoții” care, oricît s-ar înfuria unii, a prins perfect. În același timp însă, inventase și un fel de „pronosport”. A făcut „piramide”

de scriitori și a propus fiecărui laureat Nobel un posibil, perfect plauzibil, înlocuitor. Tot ce-i stimula inteligența, capacitatea de a calcula și îndemânarea îl atrăgea și, odată intrat în joc, înțelegea perfect regulile și le aplica impecabil învingând. De aceea eu consider că, plecând de lângă noi în urma unei întâmplări absurde, Laurențiu Ulici nu a fost învins. El nu putea fi „bătut“ prin mijloace corecte nici la cărți, nici la literatură, nici la viață. Pentru a-l îndepărta de noi, destinul a recurs la o înșelătorie nedemnă, a trișat și de aceea „golul“ acesta, marcat de soartă împotriva lui, împotriva noastră, „nu se pune“. De fapt, așa cum opera lui o atestă, Ulici a învins și aici.

Îmi vin în minte sute de întâmplări cu Laurențiu Ulici. Toate atestă vocația lui de mare jucător și de învingător. Îi făcea plăcere să povestească felul în care a luat proba de dicție la examenul de actorie, el care, dacă avea vreun defect, acela era dicția: și-a compus singur un poem în care literele erau puse anume ca să nu-i împiedice rostirea. Încă un pariu câștigat. Îmi aduc aminte că mergeam cu el, de la Casa Presei spre centru, prin '88-'89, în Skoda lui străveche în care, nemaiaivând arcuri la scaune, trebuia să stăm pe niște perne de canapea. Conducând acea „rîșniță“, Laurențiu Ulici îmi spunea că, dacă ar fi concurat la Formula 1, nimeni nu i-ar fi stat în cale. Îl credeam și îl cred și acum. Lui Ulici îi plăcea să riște. Dar nu risca la întâmplare. Miza în cunoștință de cauză. Sînt mîndru că literatura unor tineri, dintre care făceam și eu parte, a constituit una dintre mizele lui.

Între scriitori, nici unul nu și-a cunoscut mai bine confrății ca Laurențiu Ulici. Îi știa pe toți, Îi citise pe toți integral și, cel mai important, îi iubea pe toți. Nu exista nici cel mai mărunț autor contemporan, în cel mai depărtat colț de țară, despre care Ulici să nu știe totul. Nici un alt scriitor n-a avut atîția prieteni.

Bătea țara în lung și în lat non-stop și cele mai frumoase amintiri cu el le avem, eu și colegii mei, din alte locuri decît din București. L-am întîlnit, am vorbit și am jucat cele mai neprevăzute jocuri cu Ulici la Suceava, Sighet, Galați. Organiza „turniruri“ poetice și alte competiții literare, precum ghicirea unui autor din zece întrebări. Am învățat de la el că literatura e un joc și că jocul ăsta merită jucat tot timpul.

Inteligența și superioritatea lui intelectuală nu-l făceau pe Laurențiu Ulici nici distant, nici arogant, deși nici concesiv cu proștii n-a fost niciodată. El își doza indulgența și ironia după interlocutor, așa cum, la bridge, un mare jucător se coboară

totdeauna la mintea partenerului pentru a forma „podul“ necesar. Cred că Laurențiu Ulici a fost, în ciuda inteligenței lui orbitoare, sau poate tocmai de aceea, un sentimental. Dar nu voia s-o arate. Prin scrisul său, dar mai ales prin amintirea lăsată de ființa lui vie, Laurențiu Ulici și-a învins, ca pe orice adversar, destinul care a vrut să-l facă să dispară. El nu va dispărea niciodată. Amintirea pe care mi-a lăsat-o este atât de puternică, încât îl voi simți totdeauna alături.